

The Importance of Fieldwork for Border Crossing Frames of Mind

PROBING FOR FINE MADNESS

A border crossing state of mind can be beneficial to the creation process. Hence many artists and scientists cherish their capacities to think outside the box and sometimes search for situations that stimulate these mind-sets. The isolation during fieldwork practice facilitates the time and space needed to free oneself from the binding limitations of rationality, and can therefore enable outstanding insights. Experiences in the field somehow feel stronger and more intense, as if a reduced rationality strengthens other connections. How strong can such connections grow before our experience outgrows reality? Can fieldwork stimulate "fine madness"? In this short text I reflect upon two lemming-related moments I experienced during the *Field_Notes* field laboratory, which I link to the research methods of Johann Wilhelm Ritter, Marina Abramovic, Farley Mowat and John Lilly.

Fieldwork refers to investigation carried out in the field rather than in a laboratory or atelier. The activity goes beyond the collection of raw material or data alone; it strongly connects the (artistic) researcher to his or her topic of research. While being away from home and other ordinariness for a long period of time, a deep focus on a specific subject can increase interest. If the fieldwork is being done at isolated locations with less distraction, as is often the case, this interest can become eccentric. The sharing of the subject's natural habitat, which in character can be as various as the subject itself, can especially create connections that cannot be matched outside the field. This connection to the locality clearly acted as a catalyst during the *Field_Notes* field laboratory in Kilpisjärvi in October 2011, organised by the Finnish Society of Bioart. Specimens studied in the laboratories of the Kilpisjärvi Biological Station were not any ordinary microbes, fungi, or other organic materials, but because every participant was constantly aware of the fact that they were sampled at a local lake or hilltop, knowing where they came from and a feeling of connection to this locality strongly influenced the experience. The remembrance of this specific location, often shaped by its beauty and the joy of collecting the specimen, coloured the view of this material. Just as a dish made from homegrown vegetables tastes richer than one from store-bought food, a self-gathered specimen in a petri-dish seems to have brighter colours.

SOPIVAN HULLLUUDEN TUTKIMISTA: KENTTÄTYÖN TÄRKEYDESTÄ RAJAT YLITTÄVÄLLE MIELENTILALLE

Rajoja ylittävä mielentila voi olla tärkeää luomisprosessille. Siksi monet taiteilijat ja tutkijat arvostavat avarakatsaista ajattelukykyään ja etsiytyvät joskus tätä ajattelutapaa stimuloiviin tilanteisiin. Kenttätyöskentelyn aikainen eristäytyminen ulkomaailmasta helpottaa saamaan tarvittavaa aikaa ja tilaa kahlitsevista rationaalisuuden rajoitteista irrottautumiseen, mikä voi johtaa erinomaisiin oivalluksiin. Kentällä kokemukset tuntuvat jotenkin vahvemmilta ja intensiivisemmiltä, ikään kuin vähentynyt rationaalisuus voimistaisi muita yhteyksiä. Kuinka vahvoiksi nämä muut yhteydet voivat tulla ennen kuin kokemukselta katoaa todellisuuspohja?

ROSANNE VAN KLAVEREN

studied Autonomous Art at the HKA (Netherlands), photography at Post-St. Joost (Netherlands) and cultural studies at the University of Leuven (Belgium). Between 2009 and 2015 she is working on her PhD in media art (www.towardstogetherness.org), studying at the University of Leuven (Belgium), for which she realises two projects within the Arctic: an interactive road movie (www.nivatonenets.org) and an online platform with a focus on Arctic food (www.foodrelated.org). Van Klaveren teaches about participatory practices, digital storytelling and research practices at the Media, Art & Design Faculty (Belgium), where she is a member of the research group Social Spaces (www.socialspaces.be).

[ROSANNE VAN KLAVEREN] opiskeli autonomista taidetta HKA:ssa ja valokuvausta Post-St. Joostissa Alankomaissa sekä kulttuurintutkimusta Leuvenin yliopistossa Belgiassa. Vuosina 2009–2015 van Klaveren tekee Leuvenin yliopistossa mediataiteen tohtorinväitöstään (www.towardstogetherness.org), jonka puitteissa hän on toteuttanut kaksi arktista hanketta: vuorovaikutteisen road movien (www.nivatonenets.org) ja online-alustan, jolla keskitytään arktisiin ruoka-aineisiin (www.foodrelated.org). Van Klaveren opettaa osallistuvia käytäntöjä, digitaalista tarinankerrontaa ja tutkimuksen käytäntöjä Media, Art & Design -tiedekunnassa Belgiassa, jossa hän kuuluu Social Spaces -tutkimusryhmään (www.socialspaces.be).

Intensified perceptions of studied specimens were noticed throughout the whole field laboratory week. The emotional sense of beauty made me wonder about the illusive powers of fieldwork. In an amplified condition it might create arousal: the mood that lies in the vanguard of both the making and the perceiving of art, in being and becoming inspired. It comes to no surprise that arousal also lies in the vanguard of mania. The many examples of manic grandiosity, visionary expansiveness, and unbridled euphoria abundant among artists illustrate the common view that there exists a "fine madness" (Jamison 1993). The romantic image of a dedicated artist temporarily losing his or her mind for the sake of art came to my mind, with a slight hunger for a similar amount of passion. A temporary connection as strong as obsession probably does not have to be problematic in artistic fieldwork, as aesthetic value can be reached more easily and more in depth. In the shape of zeal devotion an obsessive drive can process piles of work that normally take twice the time, if not more. The balance between "fine" and "madness" is however crucial. Manic mind frames better only occur temporarily and are in need of reflection afterwards. During the first day of the *Field_Notes* field laboratory, I experienced a sudden impulse to catch a lemming. In order to take a closer look at the thin line between the normal and the eccentric, I would like to reflect upon this very short moment of unexpected behaviour.

Unlike the other participants of the *Field_Notes* field laboratory I didn't need time to adapt to the local landscape. I was already living and working in Kilpisjärvi as an artist in residence for more than a month, and had spent many days hiking. Being on my own almost all that time, I felt more connected to the environment than to the newly arrived people who spoke continuously and what seemed so loudly. After isolation, the socialisation process was overwhelming. When our working group made its first explorative field trip around Saana fell, practically in the backyard of my temporary home, I felt relieved to be surrounded with familiarities again. I knew the path by heart, no birds nor plants surprised me and the reindeer were there where I expected them. There were many lemmings this year, which showed themselves every now and then for just a few seconds before they reached another place to hide. I had already enjoyed observing these odd creatures a lot, but to my group members they were new. The shared joy and excitement about the small balls of fur running in front of us brought me into a high state of excitement, amplified by the confusion of suddenly being a member of a group instead of being alone. I felt the conflicting wish to be connected to both: the people and the lemming. During this tense status quo, a lemming ran in front of me. In an impulse, free from thoughts or restrictions, I ran after it for two or three steps uphill and grabbed the cute rodent in an effective dive. Holding the prey animal in my hands for everyone to see, I experienced a delighted feeling of freedom in which I felt connected to both the lemming and the group members.

Reflecting upon this sudden catch, the spontaneity of my action interests me. Normally I am not a person who catches wild animals. Besides some spiders and frogs at a child's age, I only caught a fish or two with a rod before. Why was I so suddenly convinced to do this? I am almost sure that I could not have grabbed the lemming if I hadn't felt so close to its environment. The realisation that rocks could hurt my knees while diving or the slightest thought of possible failure and how that would have pictured me in the eyes of the group members, would have given the animal enough space to escape. My mind was completely empty during the catch, but I remember feeling convinced in doing this a fraction of a second before, and within this feeling, I knew that I would succeed. It is this state of mind that interests me most. Although it was not particularly obsessive, I can imagine how reality alters when this very short moment of "fine madness" becomes a permanent condition. It would probably get me in a mental institution. In between my spontaneous mood and a more permanent state of mind are many colourful greys, amongst which are some very inspirational ones for artists. After all, thoughts and actions from outside the box have always been important in creative processes.

I am convinced that a certain amount of fine madness is not only beneficial to the fine arts, but to science as well. For example, the naturalist Farley Mowat once decided to follow the same diet as the wolves he observed, in order to compare their excrements. He was living on the isolated Arctic tundra for a whole summer to investigate why wolves were killing caribou, and came up with this unorthodox method to prove that they were actually eating mice and other small rodents, including lemmings. In his autobiography *Never Cry Wolf* (Mowat 1963) we can

Voiko kenttätyö stimuloida "sopivaa huluutta"? Tässä artikkelissani reflektoin kahta *Field_Notes* -kenttälaboratorion aikana kokemaani hetkeä, joihin molempiin liittyy tunturisopuli. Pohdintani linkittyvät Johann Wilhelm Ritterin, Marina Abramovicin, Farley Mowatin ja John Lillyn tutkimusmenetelmiin.

Kenttätyö viittaa ennemmin kentällä tehtyyn tutkimukseen kuin laboratorio- tai ateljeetyöhön. Toiminta ulottuu materiaalin tai datan kokoamista laajemmalle; se yhdistää (taiteellisen) tutkimuksen tekijän vahvasti hänen tutkimusaiheeseensa. Arkipäivän rutiineista ollaan poissa pidemmän aikaa, ja syvä fokus asiaan voi lisätä kiinnostusta. Jos kenttätyö tehdään häiriöttömässä, eristetyssä paikassa, kuten usein tapahtuu, kiinnostus voi saada eksentrisiä piirteitä. Oleskelu tutkimuskohteen luonnollisessa ympäristössä, joka saattaa olla yhtä monimuotoinen kuin itse aihekin, voi luoda yhteenkuuluvuutta, jota ei voi kokea muualla. Tämä yhteys paikalliseen luontoon toimi selvästi katalysaattorina Suomen Biotaitteen Seuran Kilpisjärvellä lokakuussa 2011 järjestämän *Field_Notes*-kenttälaboratorion aikana. Kilpisjärven biologisella asemalla tutkitut näytteet eivät olleet mitään tahansa mikrobeja, sieniiä tai muita orgaanisia materiaaleja. Osallistujat olivat alati tietoisia siitä, että he olivat itse keränneet nämä näytteet paikallisilta tuntureilta ja järvestä. Tietoisuus näytteiden alkuperästä loi yhteenkuuluvuutta paikallisen luonnon kanssa, mikä vaikutti kokemukseen voimakkaasti. Paikan kauneus ja näytteiden keräämisen hauskuus synnyttivät muistoja, mikä väritti näkemystä materiaalista. Aivan kuten itse kasvatetuista vihanneksista tehty ruoka maistuu paremmalta kuin kaupan vihanneksista valmistettu, itse kerätyt näytteet petrimaljassa näyttävät kirkkaamman värisiltä.

Koko työpajaviikon ajan oli havaittavissa intensiivistä suhtautumista tutkimuskohteisiin. Tunteisiin vetoava kauneudentaju sai minut miettimään kenttätyön illustorista voimaa. Toisissa olosuhteissa se voi aiheuttaa kiihtymystä. Kiihtymys on taiteen tekemisen ja katsomisen, inspiraation saamisen ja sen vallassa olemisen merkittävä tunne. Ei ole

only assume that isolation and the intensity of his fieldwork stimulated him to think outside the box, but read clearly how he developed a stronger connection to the wolves than to anything else, finally resulting in the abandoning of his research duties.

Unorthodox methodologies also played a major role in the career of neurophysiologist John Lilly, who developed a series of experiments in which he used LSD and ketamine within isolation tanks or in the company of dolphins. These mental circumstances helped him to develop an extensive new set of theories and reprogramming procedures to improve human-dolphin communication (Lilly 2007, 64). Lilly's most famous statement clearly illustrates the flexibility of his researcher's mind: "What one believes to be true, either is true or becomes true in one's mind, within limits to be determined experimentally and experientially. These limits are beliefs to be transcended" (Lilly 2007, 13).

The border crossing experiments by Johann Wilhelm Ritter, the self-taught chemist-physicist who is known for building the first electrochemical cell and for many other notable insights in electro-science, are even more manic. Siegfried Zielinski (2006) wrote extensively about Ritter's extreme passion for his research subject, in which we can easily recognise obsession. Ritter considered electricity to be a bridge connecting the domains of living and nonliving matter, and connected his body

ihme, että kiihtymys kuuluu myös maniaan. Taiteilijoiden keskuudessa on runsaasti esimerkkejä maanisesta suuruudesta, visionäärisyydestä ja rajattomasta euforiasta, mikä kuvaa yleistä näkemystä "sopivan hulluuden" olemassaolosta (Jamison 1993). Mieleeni tulvahti romanttinen kuva taiteelleen omistautuneesta taiteilijasta, joka hetkellisesti menettää järkensä taiteen vuoksi. Haluaisin itsekkin hieman kokea vastaavaa intohimoa. Pakkomielleen kaltainen hetkellinen yhteenkuuluvuuden tunne ei välttämättä ole taiteellisessa kenttätyössä ongelmallista, koska silloin esteettisen arvon saavuttaminen on helpompaa ja syvällisempää. Antaumuksen palona ilmenevä pakkomielleinen voima voi auttaa suoriutumaan työstä kaksi kertaa tavallista nopeammin. Tasapaino "sopivan" ja "hullun" välillä on kuitenkin ratkaisevaa. Maanista mielentilaa tulee esiintyä vain hetkellisesti, ja sitä on

to the circuits of friction machines to explore his hypotheses (Zielinski 2006, 191). For Ritter, nothing was more important than his research. He ate and slept little, and was capable of enduring persistent mouth sores and other painful side effects of his experiments. He was more interested in "knowing and feeling with the cosmos" (Zielinski 2006, 170) than in a normal university education, and clearly crossed borders while obtaining more knowledge. Knowledge he definitely produced, leaving 5 500 pages of research findings containing impressive insights that were often far ahead for his time. In a lecture on "Physics and Art" at the academy in Munich he explained that "at almost the self-same moment when one had thought to grasp life in its completeness, one lost it completely" (Zielinski 2006, 177). During the last months of his life – he only turned 33 – he indeed seemed to have lost his connection to reality. His obsessive search for a Grand Theory of Everything, in which he approached galvanism to be a cosmic formula, then also allured him into self-invented magical and occult practices. When an extraordinary interest grows into true obsession, there is never enough "fine" to justify the madness.

Later during *Field_Notes* I had another experience connected to "fine madness", again involving a lemming. I had joined a group to take probes from Saanajärvi, the lake behind Saana fell, and I was curious to see how elements of the local nature and ecology would turn into specimens. Time was moving fast and before the group even started probing I had to walk back to the research station in order to join a meeting where I promised to be present. On my beautiful hike back, during which I enjoyed the silence and the enchanting atmosphere tremendously, I found a dead lemming on my path. It was very fresh and was missing a head, probably dropped by a bird of prey. Happy as an infant that had just received a gift, I took the little corpse with me. This was my personal probe! During the meeting and the one that followed I could only think about my lemming, and what I should do with it. Instead of sauna and other ways of socialising I isolated myself from the group as soon as possible to examine my probe in the kitchen of my residence. A big piece of carton, a pair of rubber gloves and a surgeon's knife turned this kitchen into an improvised laboratory. Not knowing exactly what I should do or where I should end, I opened up the lemming's belly and removed its skin with the precision of a taxidermist. I was sure getting to know this species better, understanding how its muscles were connected to its tiny joints and learning the pattern of its coat from the inside. A feeling of greed came over me. I was eager to learn and understand more about this species and was convinced that finding this lemming was no coincidence. My lemming catch the other day was still a fresh experience and with the biological research station having two lemmings in their logo, I understood this was the time and the place to become one with lemming.

It is hard to recall how it entered my mind exactly, but I suddenly felt the urge to eat my probe. Just as with my impulse to catch one, it only lasted a fraction of a second. Deep respiration made the urge decline, leaving only a mixture of curiosity for its taste and a wonder if I would be able to do so. I have been a difficult eater most of my life and trying something I never ate before comes with restrictions, especially when it is meat. Eating this lemming would bring personal victory, I knew. And I could not think of any other way to get more connected to my research topic. Putting the furless body in my mouth and crushing it like a handful of crisps was no option. The idea alone brought convulsion. I could cut little pieces of muscled meat from its shoulders and thighs, which I did, and put them in my mouth immediately or fry them first. I felt most comfortable with the latter. However, the distance in size between the frying pan and the miniscule pieces of meat I carefully held between my fingers, made me laugh out loud. With humour came reason. I soon declared my experiment to be finished and cleaned the kitchen thoroughly for future use.

In his often referred Theory of Flow, Mihaly Csikszentmihalyi (1990) describes a state of intrinsic motivation in which people are so involved in an activity that nothing else seems to matter. In my second lemming experience I recognise the following description: "Concentration is so intense that there is no attention left over to think about anything irrelevant, or to worry about problems. Self-consciousness disappears, and the sense of time becomes distorted. An activity that produces such experiences is so gratifying that people are willing to do it for its own sake, with little concern for what they will get out of it, even when it is difficult, or dangerous" (Csikszentmihalyi 2002, 71). It was indeed gratifying to feel driven away in activity. But what if more than just time becomes distorted? Do long lasting or high doses of manic grandiosity, visionary expansiveness, and unbridled euphoria only occur for an (un)lucky few, or can this happen to anybody who indulges themselves completely in their research practice?

According to Robin Collingwood, art can be considered a distinctive way of understanding human experience (Graham 2005, 51). In correlation to the traditional scientific focus on nature and physics, an artistic approach or methodology can add valuable insights about additional aspects of life as we know it. This is, for example, done by performance artist Marina Abramovic, who researches the limits of the body and the possibilities of the mind. Her actions are known to be piercingly persuasive, leading to extreme states of consciousness. In an interview with Janet Kaplan, she explained how the presence of audience brings her towards another state of mind: "...the moment the public is there, something happens. I move from the lower self to a higher state, and the fear and nervousness stop. Once you enter into the performance state, you can push your body to do things you absolutely could never normally do" (Kaplan 1999, 10). Without her audience, she would not have been able to establish her border crossing actions.

Reflecting on my lemming-experiences I assume that the field, and the connection I built to the field during the weeks of isolation before the start of the workshop, holds a similar power as Abramovics' audience. Without my connection to the field, I probably would not have been able to follow my sudden impulse to catch a lemming. And without this same connection I would probably not have been able to open my mind to the possibility to eat a lemming. I therefore believe, in a very bold focus on only one of its functionalities, that fieldwork can be just as important for artists as audience. For the sake of border crossing frames of mind, fieldwork can bypass rationality towards the non-assumed, the inappropriate, the extraordinary, the thrilling, or the transcended.

syötä pohtia jälkikäteen. *Field_Notes* -kenttälaboratorion ensimmäisenä päivänä pälkähti päähäni pyydystä tunturisopuli. Haluaisin reflektoida tätä hetkellistä yllättävää käytöstäni, jotta tutustuisimme lähemmin normaalin ja eksentrisen häilyväänajaan.

Toisin kuin muilla *Field_Notes* -osallistujilla, minulla oli ollut aikaa sopeutua paikalliseen maisemaan. Olin asunut ja työskennellyt Kilpisjärven taiteilijaresidenssissä jo yli kuukauden ja vaeltanut monena päivänä. Koska olin ollut lähes koko ajan yksin, tunsin enemmän yhteenkuuluvuutta ympäröivän luonnon kuin juuri saapuneiden, lakkaamatta puhuvien, meluisten ihmisten kanssa. Eristyksen jälkeen sosiaalisatioprosessi tuntui hämmäntävältä. Tuttu ympäristö helpotti oloani, kun työryhmämme lähti ensimmäiselle opintoretelle Saanatunturille, väliaikaisen kotini "takapihalle". Osasin polut ulkoa, yksikään lintu tai kasvi ei hämmästyttänyt minua, ja porot olivat siellä, missä oletinkin niiden olevan. Tunturisopuleita oli tänä vuonna paljon. Niitä näkyi vilaukselta silloin tällöin ennen kuin ne luikkivat piilopaikkoihinsa. Itse olin jo tarkkaillut näitä omituisia otuksia usein, mutta ryhmän muille jäsenille ne olivat jotain uutta. Näiden pienten karvapallojen juoksent-

lun aiheuttama yhteinen ilo ja innostus saivat minutkin innostumaan. Tunnetta vahvisti vielä hämmennys siitä, että olin yllättäen ryhmän jäsen enkä enää yksin. Minut valtasi ristiriitainen halu tuntea yhteenkuuluvuutta sekä ihmisten että tunturisopuleiden kanssa. Samalla hetkellä näin tunturisopulin juoksevan edessäni. Impulssinomaisesti, ajattelematta ja rajoituksetta syöksähdin tämän söpön jyräjän perään ja nappasin sen. Pidän saalista kädessäni kaikkien nähtävillä. Koin ilahduttavaa vapaudentunnetta ja tunsin yhteenkuuluvuutta sekä tunturisopulin että ryhmän jäsenten kanssa.

Minua kiinnostaa tämän äkillisen toimintani spontaanisuus. En yleensä ota kiinni villieläimiä. Muutamaa lapsena pyydystämäni hämähäkkiä tai sammakkoa lukuun ottamatta olen pyydystänyt vain pari kalaa ongella. Mikä sai minut yhtäkkiä toimimaan näin? Olen lähes varma siitä, että en olisi saanut tunturisopulia kiinni, ellen olisi tuntenut niin suurta yhteenkuuluvuutta luonnon kanssa. Jos hetkenkään olisin miettinyt sitä, että syöksyni voisi epäonnistua, voisin satuttaa polveni kiviin tai miltä näyttäisin muiden silmissä, eläin olisi ehtinyt pakoon. Mieleni oli tyhjä saalistushetken aikana, mutta muistan sekunnin murto-osan ajan olleeni täysin vakuuttunut aikeistani ja niiden onnistumisesta. Juuri tämä mielentila kiinnostaa minua eniten. Vaikkei hetki ollutkaan erityisen pakkomieltainen, voin hyvin kuvitella todellisuuden muuttuvan, jos tästä "sopivan hulluuden" lyhykäisistä hetkeistä tuleekin pysyvä olotila. Se luultavasti veisi minut laitoshoitoon. Oman spontaanin mielentilani ja pysyvän mielentilan välillä on monta harmaan sävyä, joiden joukossa on myös taiteilijoille tyyppillisen inspiraation sävyjä. Ajatusten ja toimintojen avarakatseisuus on kuitenkin tärkeä osa luomisprosessia.

Olen vakuuttunut siitä, että tietty määrä sopivaa hulluutta on sekä taiteen että tieteen tekemisessä hyödyllistä. Esimerkiksi biologi Farley Mowat päätti kerran noudattaa tarkkailemiensa susien ruokavaliota, jotta

hän voisi verrata omia ja susien ulosteita. Hän vietti kerran koko kesän eristetyllä arktisella tundralla ja tutki, miksi sudet tappoivat karibuja. Mowat keksi tämän epäsovinnaisen tutkimusmenetelmän todistaakseen, että sudet söivät itse asiassa hiiriä ja muita pieniä jyrsijöitä, muun muassa sopuleita. Voimme vain olettaa, että kenttätyön eristyneisyys ja intensiteetti virittivät hänet avarakatseisuuteen. Mowatin omaelämäkerrasta Älä hukkaa hauku (engl. Never Cry Wolf) (Mowat 1963) voimme lukea, että hän tunsu ennen kaikkea suurta yhteenkuuluvuutta susien kanssa, mikä lopulta sai hänet hylkäämään tutkimustehtävänsä.

Epäsovinnaiset tutkimusmenetelmät ovat olleet tärkeällä sijalla myös neurofysiologi John Lillyn uralla. Hän suoritti kokeita, joissa hän käytti LSD:tä ja ketamiinia eristyssäiliöissä tai delfiinien kanssa. Nämä henkiset olosuhteet auttoivat häntä kehittämään uusia teorioita ja uudelleenohjelmointitoimenpiteitä, jotka paransivat ihmisten ja delfiinien välistä kommunikaatiota (Lilly 2007, 64). Lillyn kuuluisa toteamus kuvaa hyvin hänen sopeutuvaa tutkijanmieltään: ”Se mitä uskomme todeksi, joko on totta tai tulee kokeellisuuden ja kokemusperäisyyden asettamissa rajoissa todeksi mielissämme. Nämä rajoitukset ovat uskomuksia, joiden yläpuolelle on noustava.” (Ibid., 13).

Johann Wilhelm Ritterin rajoja ylittävät kokemukset ovat vieläkin maanisempia. Ritter oli itseoppinut kemisti ja fyysikko, joka on tunnettu ensimmäisen sähkökemiallisen kennon rakentamisesta ja monista muista merkittävistä oivalluksistaan elektroniikan alalla. Siegfried Zielinski (2006) kirjoitti yksityiskohtaisesti Ritterin suuresta tutkimusaiheensa intohimosta, jossa näkyy pakkomielteen piirteitä. Ritter piti sähköä elollista ja elotonta aluetta yhdistävänä siltana, ja tutkiakseen hypoteesiaan hän kytki itsensä hankaussähkökoneiden virtapiiriin (ibid., 191). Ritterin mielestä mikään ei ollut tärkeämpää kuin hänen tutkimuksensa. Hän söi ja nukkui vain vähän ja sieti kokeidensa aiheuttaman suun kipeytymisen ja muut tuskalliset sivuvaikutukset. Häntä kiinnosti enemmän ”kosmoksen ymmärtäminen ja tunteminen” (ibid., 170) kuin tavallinen korkeakoulusivistys, ja hän selvästi ylitti rajoja hankkiessaan tietoa. Ritter myös tuotti tietoa, häneltä jäi 5 500 sivua tutkimusuloksia, jotka sisältävät vaikuttavia, aikaansa edellä olevia oivalluksia. Eräällä fysiikan ja taiteen luennolla Münchenissä Ritter selitti, että ”lähes samalla hetkellä, kun ajattelee tarttuvansa elämään kokonaisuudessaan, onkin kadottanut sen” (Zielinski 2006, 177). Elämänsä viimeisten kuukausien aikana – Ritter eli ainoastaan 33-vuotiaaksi – hän todellakin vaikutti menettäneensä otteensa todellisuuteen. Ritter etsi pakkomielteisesti Suurta kaikkeuden teoriaa, jossa hän ajatteli galvanismia kosmiseksi kaavaksi. Myöhemmin hän myös harjoitti keksimäänsä magia ja okkultismia. Kun poikkeuksellinen kiinnostus voimistuu todelliseksi pakkomielteeksi, ei ole ikinä tarpeeksi ”sopivaa” oikeuttamaan hulluutta.

Koin myöhemmassä *Field_Notes* -kenttätyön vaiheessa vielä toisenkin elämyksen, johon liittyy sekä ”sopivaa hulluutta” että tunturisopuli.

Olin liittynyt ryhmään, joka oli menossa ottamaan näytteitä Saanajärvestä. Minua kiinnosti nähdä, miten paikallisen luonnon ja ekologian osasista tulisi näytteitä. Aika kului nopeasti ja ennen kuin ryhmä edes ehti aloittaa näytteidenottoa, minun oli palattava biologiselle asemalle osallistukseni erääseen kokoukseen, jossa olin luvannut olla läsnä. Patikoin takaisin ja nautin suunnattomasti hiljaisuudesta ja lumoavasta tunnelmasta. Yhtäkkiä huomasiin kuolleen tunturisopulin polulla. Se oli juuri kuollut, ja siltä puuttui pää. Jokin petolintu oli luultavasti tiputtanut tunturisopulin. Iloisena kuin juuri lahjan saanut lapsi otin pikku ruumiin mukaani. Tämä oli ikioma tutkimukseni! Kokouksen ja sitä seuraavan palaverin aikana pysyitin ajattelemaan vain tunturisopuliani ja sitä, mitä tekisin sille. Saunan ja muun seurustelun sijaan erosin ryhmästä heti tilaisuuden tullen ja menin keittiöön aloittamaan tutkimustani. Suuri pahvinpala, kumihansikkaat ja kirurgin veitsi muuttivat keittiön improvisoiduksi laboratoriksi. En oikein tiennyt, mitä tehdä tai mistä aloittaa, joten avasin vatsan ja nyljin tunturisopulin eläinten täyttäjän tarkkuudella. Aloin tuntea tätä lajia paremmin ja ymmärtää, miten sen lihakset kiinnittyivät pikku raajoihin ja miltä sen turkin kuvio näytti sisäpuolelta. Minut valtasi ahneus. Halusin oppia ja ymmärtää enemmän tästä lajista ja olin vakuuttunut siitä, että tunturisopulin löytäminen ei ollut sattumaa. Muutaman päivän takainen tunturisopulin saalistukseni oli vielä tuoreena mielessäni, ja biologisen aseman logossa oli kaksi tunturisopulua, joten ymmärsin, että juuri nyt oli oikea aika ja paikka kokea yhteenkuuluvuutta tunturisopulin kanssa.

En muista tarkalleen, miten sain tämän päähänpiston, mutta yhtäkkiä minut valtasi halu maistaa tutkimuskohdettani. Aivan kuten saalistusvimmani, sitä kesti ainoastaan sekunnin murto-osan. Sain syvään hengittämällä torjuttua halun, ja jäljelle jäi

vain uteliaisuus, miltä se olisi maistunut ja olisinko pystynyt syömään sitä. Olen ollut suurimman osan elämäni huono syömään, ja uusien ruokien maistaminen on vaikeaa, varsinkin kun kyseessä on liha. Tiesin, että tämän tunturisopulin syöminen merkitsisi henkilökohtaista voittoa. Enkä voisi kuvitella mitään muuta tapaa päästä lähemmäksi tutkimusaihettani. Olisi ollut mahdotonta laittaa sen turkiton keho suuhuni ja murskata se kuin kourallinen perunalastuja. Pelkkä ajatuskin sai minut pahoinvoivaksi. Voisin leikata pienet palaset lihaa hartiasta ja reidestä, minkä sitten teinkin, ja laittaa lihanpalaset sellaisenaan suuhun tai paistaa ne ensin. Jälkimmäinen tuntui paremmalta vaihtoehdolta. Varovaisesti sormissani pitämieni pikkuruisten lihanpalasten ja paistinpannun kokoero saivat minut kuitenkin nauramaan ääneen. Huumorin myötä tulin järkiini. Julistin kokeeni päättyneeksi ja siivosin keittiön huolellisesti tulevaa käyttöä varten.

Usein siteeratusta flow-teoriassaan Mihaly Csikszentmihalyi (1990) kuvaa sisäistä motivaation tilaa, jossa ihminen on niin uppoutunut suoritukseen, että mikään muu ei merkitse mitään. Tunnistan toisessa tunturisopulikokemuksessani seuraavaa kuvausta: ”Keskittyminen on niin intensiivistä, että tarkkaavaisuutta ei jää merkitysettömien asioiden ajatteluun tai ongelmien murehtimiseen. Minätietoisuus katoaa, ja ajantaju vääristyy. Tällaisia elämyksiä tuottava toiminta on niin ilahduttavaa, että ihmiset haluavat tehdä sitä sen itsensä takia eivätkä mieti seurauksia, vaikka se olisi vaikeaa tai vaarallista.” (Csikszentmihalyi 2002, 71). Oli tosiaankin ilahduttavaa tempautua mukaan toimintaan. Mutta entä jos muikin kuin ajantaju vääristyy? Kokevatko vain muutamat (onnettomat) onnekkaita pitkäaikaista tai voimakasta maanista suuruutta, visionäärisyyttä ja rajatonta euforiaa, vai voiko tällaista tapahtua kenelle tahansa tutkimuskohteelleen omistautuneelle?

Robin Collingwoodin mukaan taidetta voidaan pitää selkeänä tapana ymmärtää ihmisten elämyksiä (Graham 2005, 51). Verrattaessa taidetta perinteiseen tieteen luonnon ja fysiikan fokukseen taiteellinen lähestymistapa tai menetelmä voi antaa arvokkaita oivalluksia lisäaspekteista elämään sellaisena kuin me sen tunnetta. Tätä on tehnyt esimerkiksi performansitaiteilija Marina Abramovic, joka tutkii kehon rajoja ja mielen mahdollisuuksia. Hänen toimiansa tiedetään olevan purevan vakuuttavia, ja ne johtavat äärimmäisiin tietoisuustiloihin. Abramovic kertoi Janet Kaplanin haastattelussa, kuinka yleisön läsnäolo saa hänet toisenlaiseen mielentilaan: “[...] sillä hetkellä, kun yleisö on paikalla, jotakin tapahtuu. Siirryn korkeammalle tasolle, ja pelko ja hermostuneisuus katoavat. Kun pääsee suoritustilaan, keho pystyy tekemään asioita, joita yleensä ei varmasti voi tehdä.” (Kaplan 1999, 10). Ilman yleisöään hän ei olisi pystynyt luomaan rajoja ylittävää toimintaa.

Pohtiessani tunturisopulikokemuksiani oletan, että luonto ja eristyksen viikkoinani kokemani yhteenkuuluvuuden tunne vaikuttivat minuun yhtä voimakkaasti kuin yleisö vaikuttaa Abramovicsiin. Ilman tätä yhteenkuuluvuuden tunnetta en varmaan olisi voinut toteuttaa päähänpistoani napata tunturisopuli. Ja ilman tätä samaa yhteyttä en varmaan olisi voinut olla tarpeeksi avaramielinen pitääkseni tunturisopulin syömistä mahdollisena. Tästä syystä uskon, ajatellen vain yhtä kenttätyön toimintatarkoitusta, että kenttätyö voi olla taiteilijalle aivan yhtä tärkeää kuin yleisö. Rajoja ylittävän mielentilan vuoksi kenttätyö voi nousta rationaalisuuden yläpuolelle kohti ei-oletettavaa, epäsovinnaista, poikkeuksellista tai jännittävää.

[References] Csikszentmihalyi, Mihaly. 1990. *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper and Row. / Csikszentmihalyi, Mihaly. 2002. *Flow: The Psychology of Happiness*. Kent: Random House. Originally published 1992. / Graham, Gordon. 2005. *Philosophy of the Arts: an Introduction to Aesthetics*. New York: Routledge. Originally published 1997. / Jamison, Kay Redfield. 1993. *Touched with Fire: Manic-Depressive Illness and the Artistic Temperament*. New York: Free Press. / Kaplan, Janet. 1999. “Deeper and Deeper: Interview with Marina Abramovic.” *Art Journal* 58 (2): 6-19. / Lilly, John C. 2007. *Center of the Cyclone: Looking into Inner Spaces*. Berkeley, CA: Ronin Publishing. Originally published 1972. / Mowat, Farley. 1963. *Never Cry Wolf*. Toronto: McClelland and Stewart. / Zielinski, Siegfried. 2008. *Deep Time of the Media. Toward an Archaeology of Hearing and Seeing by Technical Means*. Cambridge, MA: MIT Press.